

Actieplan Ontwikkeling en onderwijs voor kinderen met EMB

Kinderen met ernstige meervoudige beperkingen (EMB) zijn kinderen met een combinatie van zware verstandelijke en lichamelijke beperkingen. Zij hebben 24 uur per dag zorg en ondersteuning nodig, ook op school en tijdens de reis tussen huis en school. In Nederland zijn ca. 2.500 kinderen met EMB, die naar een school voor speciaal onderwijs gaan. De overige kinderen worden opgevangen in een kinderdagcentrum of zitten thuis.

Ieder kind heeft recht op onderwijs

Het VN-verdrag Handicap stelt dat elk kind recht heeft op onderwijs. Ook in het Kinderrechtenverdrag van de VN staat dat ieder kind het recht op zelfontplooiing heeft. Dat geldt dus ook voor kinderen met EMB. Zij mogen van de Nederlandse staat verwachten dat zij onderwijs kunnen volgen, zodat ook zij zich kunnen ontwikkelen. De uiteindelijke keuze of een kind naar school of dagbesteding gaat of thuisblijft, is aan de ouders. Kiezen ouders voor dagbesteding of thuis blijven, dan krijgt hun kind een leerplichtonthefving op grond van artikel 5a van de Leerplichtwet. Het is goed dat de wetgeving aan ouders deze keuze laat, maar dan moet er wel iets te kiezen zijn.

Recht op onderwijs in de knel

Ouders gunnen hun kind goed onderwijs en ontwikkelingsmogelijkheden. Toch vragen veel ouders noodgedwongen een leerplichtonthefving aan. Ten eerste omdat er onvoldoende passend aanbod is voor kinderen met EMB. De wetgeving vereist dat kinderen of ingeschreven staan op een school, of een leerplichtonthefving hebben. Een tussenweg of een ander alternatief is niet mogelijk. Ten tweede omdat ouders onjuist of onvoldoende worden geïnformeerd. Daarom krijgen veel kinderen met EMB niet de ontwikkelingsmogelijkheden waar ze recht op hebben.

Wat zijn oorzaken voor de problemen?

1. Er is onvoldoende onderwijsaanbod voor kinderen met EMB.
 - Het aantal scholen voor speciaal onderwijs voor kinderen met EMB is niet gelijk over het land verdeeld. Ook zijn niet alle scholen in staat deze leerlingen ontwikkelingsmogelijkheden te bieden in combinatie met de zorg en ondersteuning die ze nodig hebben. Per regio verschilt het aanbod en deze scholen liggen vaak verspreid en ver uit elkaar. Een school ver van huis betekent voor een leerling een lange reistijd met leerlingenvervoer. Dat is voor deze groep kinderen fysiek onwenselijk en onhaalbaar. Ouders kiezen daarom vaak eerder voor opvang in een kinderdagcentrum dat dichterbij is gelegen, waardoor kinderen met EMB onderwijs mislopen.

- Alternatieven voor speciaal onderwijs zoals de 'Samen naar School klassen'¹, zijn zelfstandige organisaties en zijn niet in elke gemeente georganiseerd.
2. Ouders weten niet waar zij informatie kunnen vragen over onderwijsmogelijkheden en worden onvoldoende begeleid bij hun keuzes. Te vaak worden zij onjuist voorgelicht en wordt een aanvraag tot leerplichtontheffing hen opgedrongen. Dit belemmert hen bij het maken van een goede en objectieve afweging.
 3. De loketten voor 'zorg' en voor 'onderwijs' werken langs elkaar heen. Dit leidt tot bureaucratie en ontoereikende financiering van de zorg op school.
 - Door de betrokkenheid van twee ministeries (OCW en VWS) is de wetgeving die het mogelijk moet maken dat kinderen met EMB naar school kunnen, versnipperd. Ouders ondervinden hier veel hinder van. Zij worden belast met het aanvragen van zorg onder schooltijd, hebben te maken met een veelvoud aan loketten en lopen tegen taakafbakeningsvraagstukken aan, omdat niet duidelijk is wie wat moet betalen.

Wat willen de ouders/belangenorganisaties?

1. Een gevarieerder aanbod, dat ontwikkelingskansen biedt aan kinderen met EMB. Bijvoorbeeld een ruimer aanbod aan cluster 3 onderwijs, meer 'Samen naar school klassen' en onderwijs op een andere locatie dan school.
2. Meer ruimte voor experimenteren met alternatieve vormen van onderwijs. Vorm succesvolle organisaties of projecten om tot een duurzaam aanbod.
3. Informatie over de onderwijsmogelijkheden via één loket. De plek waar ouders hun vraag stellen, is ook de plek waar zij antwoord krijgen. De betrokken organisaties en instanties regelen het samen, zonder ouders hiermee te belasten. Datzelfde loket moet hen ook helpen de zorg onder schooltijd te regelen.
4. Financiering van de benodigde zorg op school vormt geen last voor de ouders en wordt 'aan de achterkant' geregeld. Stel bovendien een persoonsvolgend ontwikkelbudget vast, dat ouders in kunnen zetten op de school.
5. Zorg dat ouders de regie en keuzevrijheid houden en ook invloed hebben op de kwaliteit van de zorg ongeacht de plek waar onderwijs plaats vindt.

Wat vragen wij van de Tweede Kamer?

1. Verzoek de minister onderzoek te doen naar de effecten van de opheffing van artikel 5a van de leerplichtwet.
2. Vraag de minister erop toe te zien dat de samenwerking tussen onderwijs, zorg en jeugdhulp eindelijk van de grond komt en dat de overheid dit faciliteert. Garandeer dat ouders op één plek de antwoorden op hun vragen kunnen krijgen.
3. Vraag de minister succesvolle organisaties en projecten te integreren in het onderwijsaanbod voor kinderen met EMB.

¹ 'Samen naar School klas' is een klas voor kinderen met een (meervoudige) beperking binnen een gewone school. De Samen naar School klassen worden ondersteund door de Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind (NSGK).

4. Zie toe op regionale spreiding van scholen voor speciaal onderwijs voor kinderen met EMB. Daar waar blinde vlekken zijn, moet experimenteerruimte komen waarbij zorg en onderwijsmiddelen eenvoudig samengevoegd kunnen worden. Ook op plekken die onder zorg vallen.
5. Vraag de minister te onderzoeken of het instellen van een persoonsvolgend ontwikkelbudget voor kinderen met EMB de regeldruk bij ouders oplost.

Mede ondertekend door:

Stichting Liz

Stichting Shwachman syndroom

Vereniging Angelman syndroom Nederland

Stichting Pitt Hopkins Syndroom

Stichting Tim Schijndel

Stichting Rubinstein-Taybi Syndroom

Per Saldo

Klas op Wielen

Neurofibromatose Vereniging Nederland

Stichting Marshall-Smith Syndroom

Cornelia de Lange Syndroom

Stichting Tuberoze Sclerose Nederland

Samen naar School

VG netwerken

Dit actieplan 'Ontwikkeling en onderwijs voor kinderen met ernstig meervoudige beperkingen' is het vervolg van een initiatief van Erika vd Bilt, ouder en lid van de BOSK. Zij bood op 24 april 2018 een petitie aan in de Tweede Kamer om aandacht te vragen over ontwikkelingsmogelijk voor kinderen met EMB.